

PASTORAAL PLAN
PAROCHIE
HEILIGE PLECHELMUS

‘VURIG GETUIGEN’

Foto: Pastor M. Grote, pw

VOORWOORD

Aan dit pastorale plan is in de eerste fase, gedurende vijf studiedagen gewerkt onder leiding van de heer drs. H.J.H. Agterhoek van het Aartsbisdom Utrecht. Hij begeleidde en stimuleerde daartoe de pastores:

M. Grote	profiel Catechese
A.J.M. Heerink	profiel Diaconie
C.F.M. Janssen-de Ridder	profiel Opbouwwerk
B.H.M. Reerink	profiel Liturgie
M.H. Zeinstra, aa	

Onze grote dank gaat, in dit intensieve proces bij de totstandkoming van dit plan, uit naar de heer drs. H.J.H. Agterhoek.

In de periode van juli tot en met oktober 2009 is het plan gepresenteerd aan de parochianen van de negen geloofsgemeenschappen in een brede consultatieronde. Daaruit zijn opmerkingen meegenomen en is het plan herschreven. Daarna is het samen met de heer drs. P.A. van den Hoven uitgebreid besproken in het pastorale team en tot een eindresultaat gevormd door de pastores:

M. Grote, C.F.M. Janssen-de Ridder, B.H.M. Reerink en M.H. Zeinstra aa

Mei 2010

Inhoud

1. DE MISSIE VAN HET PASTORESTEAM	1
1.1 ALGEMEEN	1
1.2 MISSIE.....	1
1.3 CONTEXT VAN DE PAROCHIE	2
Ontstaan.....	2
Bisdom en wereldkerk.....	2
Veranderingen	2
Geloofsgemeenschappen	2
Vrijwilligers	3
Ouderen	3
Jongeren	3
Stad en land (urbi et orbi)	3
Rouwprocessen	3
1.4 VISIE.....	4
De nieuwe situatie.....	4
Aandachtspunten	4
2. PASTORALE WERKGEBIEDEN	5
2.1 INLEIDING.....	5
2.2 CATECHESE.....	5
Algemeen	5
Werkveld	5
Toekomstperspectief.....	6
Beleidsprioriteiten	6
2.3 DIACONIE	6
Algemeen	6
Werkveld	6
Toekomstperspectief.....	7
Beleidsprioriteiten	8
2.4 LITURGIE	8
Algemeen	8
Werkveld	9
Toekomstperspectief.....	9
Beleidsprioriteiten	10
2.5 OPBOUW	10
Algemeen	10
Werkveld	10
Toekomstperspectief.....	11
Beleidsprioriteiten	11

1. DE MISSIE VAN HET PASTORESTEAM

1.1 ALGEMEEN

In dit hoofdstuk wordt de missie van het pastoresteam besproken.

Met het formuleren van je missie, wil je eigenlijk de vraag beantwoorden: 'Waar sta je voor, waartoe zijn wij op aarde?' Hierin omschrijft het pastoresteam welke rol het team en de parochie in hun omgeving willen hebben en welke waarde zij willen creëren.

De missie hangt samen met de visie. Een visie geeft weer welk standpunt het pastoresteam en de parochie innemen ten aanzien van de realisering van de missie. Hoe denk je je missie vorm te geven? Vanuit de missie, de context van de parochie en de mogelijkheden van de geloofsgemeenschappen wordt uiteindelijk de visie geformuleerd.

In paragraaf 1.2 komt de missie van het pastoresteam aan de orde.

Vervolgens wordt in paragraaf 1.3 de context van de parochie besproken: welke gebeurtenissen houden verband met onze parochie en welke mogelijkheden liggen er binnen de geloofsgemeenschappen? Waarna in paragraaf 1.4 de visie voor de parochie aan de orde komt.

1.2 MISSIE

Het pastoresteam voelt zich geroepen om het Pinkstervuur, dat wij allen van Jezus Christus ontvangen hebben, bij mensen aan te wakkeren (Handelingen 2).

Wij willen mensen bewust laten worden van hun geestesgaven en hen deze ten dienste te laten stellen aan elkaar en aan de lokale gemeenschappen en aan de wereld waarin wij leven.

Wij willen de opdracht waar maken en mensen ertoe aansporen in het voetspoor van Jezus Christus te treden, als weg ten leven.

Wij willen allen, jong én oud, met een open houding tegemoet treden, zodat een ieder op eigen wijze vorm kan geven aan het eigen geloofsleven.

Wij willen een open kerk bevorderen in onze parochie, waar een ieder zich thuis kan voelen. Mensen zijn dan ook in de gelegenheid hun eigen kwaliteiten in te brengen, met hart en hoofd. Hand- en spandiensten zijn daarbij gelijkwaardig aan bestuurlijke en pastorale dienstverlening binnen de parochie.

Wij willen troost bieden en daadwerkelijk steun verlenen aan een ieder die kwetsuren oploopt in onze samenleving. Daarbij denken wij bijzonder aan de zieken, de vreemdelingen en hen die een misstap maakten en een nieuw begin willen maken. Maar ook de naakten, dorstigen en hongerigen, dichtbij en veraf. Ook denken wij aan hen die met een verlies te maken krijgen rond levenseinde, ziekte en gezondheid, werkloosheid en niet mee kunnen komen in onze huidige samenleving. Ieder mag rekenen op onze aandacht en daadwerkelijke steun.

Wij zien het verder als onze bijzondere taak, de relatie van mensen met God te bevorderen. Wij willen daarbij aansluiten bij de hedendaagse mens en cultuur. Wij willen met beide benen op de grond staan, waar het leven zich afspeelt, met grote aandacht voor de spiritualiteit die daaruit voortvloeit. Wij willen kansen die zich aandienen, waarin God zich laat zien aan mensen (kairos-moment), pogen waar te nemen en een plek te geven.

Kortom, wij willen zichtbaar aanwezig zijn in onze hedendaagse samenleving:

- tijdens ons lerend onderwijzen in de catechese,
- tijdens ons dienen in diaconale nabijheid,
- tijdens het vieren in liturgische plechtigheden en
- tot opbouw van een "Geestig" lichaam, waarin ieders gegeven geestesgave een plek mag krijgen en waarin we willen helpen dat het liefdevolle in ons mag toenemen.

1.3 CONTEXT VAN DE PAROCHIE

Ontstaan

De context van de nieuwe parochie Heilige Plechelmus is er één van de grote volkskerk. Deze volkskerk maakte haar bloeiperiode door vanaf het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853. In de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw zette de neergang in. Er is veel rouw waar te nemen om het oude, vertrouwde en grootse los te moeten laten.

De parochie Heilige Plechelmus bestaat uit negen geloofsgemeenschappen en ook kerkgebouwen. Op de H. Plechelmusbasiliek te Oldenzaal na, zijn alle kerken afkomstig uit de twintigste eeuw en zijn daarom ook gebouwd vanuit een visie die de eerder genoemde bloeiperiode van ruim 100 jaar kenmerkte: Grote kerken voor een grote kerkbetrokkenheid, strijd voor de eigen identiteit in een verzuilde samenleving en gericht op verdere katholieke emancipatie.

Bisdom en wereldkerk

Het imago van de wereldkerk en van ons Aartsbisdom wordt mede bepaald door hoe zij in de openbaarheid treden. De huidige ontwikkelingen in de kerk lijken sterk naar binnen toe gericht te zijn. Het lijkt erop dat de kerk zich in zichzelf opsluit ... en dit terwijl de evangelische boodschap juist naar buiten gericht zou moeten zijn. Dat heeft ook gevolgen voor de lokale kerkbetrokkenheid. Mensen zijn het er niet mee eens en nemen meer afstand van het 'kerk zijn'.

Veranderingen

De laatste tientallen jaren is onze samenleving drastisch aan het veranderen. De kerkbetrokkenheid neemt sterk af, onder andere door de ontzuiling van onze samenleving, een sterker individualisme, een grotere mobiliteit en de invloed van het Internet met haar virtuele gemeenschapsvorming. Er zullen ongetwijfeld nog vele andere oorzaken zijn.

Tegelijkertijd wijst onderzoek uit dat 'geloven' van mensen niet afneemt en zelfs redelijk constant genoemd mag worden. Hoewel ons de woorden en inzet vaak ontbreken, biedt deze tijd dus ook nieuwe kansen voor geloofsuitingen.

De moderne mens is betrokken bij veel verschillende activiteiten, de kerk of geloofsgemeenschap maakt daar een (klein) onderdeel van uit. De gewoonte om iedere zondag of zelfs meerdere keren per week naar een kerkelijke viering te gaan is niet meer bij iedereen aanwezig.

Kijkend naar deze ontwikkelingen kun je stellen dat de huidige capaciteit van onze gebouwen te groot is. De kerkelijke jas die wij dragen is ons veel te groot geworden. De huidige financiële situatie echter, zowel wat levend- als doodkapitaal betreft, mag nog redelijk genoemd worden. Toch leeft de angst dat deze in de toekomst minder zal worden.

Geloofsgemeenschappen

Een geloofsgemeenschap heeft niet alleen betekenis met betrekking tot onderlinge aandacht en zorg, maar ook ten aanzien van het omgaan met zin- en levensvragen. Binnen een geloofsgemeenschap wordt met elkaar meegeleefd en mensen zien in lief en leed naar elkaar om.

De parochie Heilige Plechelmus kent negen geloofsgemeenschappen. In alfabetische volgorde zijn dit: H. Antonius van Padua, H. Drieëenheid, Emmaus, Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming (Maria), H. Plechelmus te Deurningen, H. Plechelmus te Oldenzaal, H. Plechelmus te Rossum, H. Plechelmus te Saasveld en H. Remigius. Elke geloofsgemeenschap is ontstaan rond een kerkgebouw en heeft een eigen identiteit opgebouwd. Het merendeel van de parochianen is van mening dat deze identiteit behouden zou moeten worden.

Grote feestdagen worden in onze geloofsgemeenschappen door velen nog actief meegevierd.

Nergens is er overigens sprake van een tekort aan ruimte in de gebouwen. Dit geldt ook voor de plechtigheden rondom de kernmomenten van het leven: doop, communie, vormsel, trouw en rouw.

Opvallend is echter wel dat in 2009 en 2010 voor twee belangrijke opmaten rond het Paastriduüm (Witte Donderdag en Goede Vrijdag) er weinig belangstelling was, zowel in de stad Oldenzaal als in de dorpen. Een goed voorbeeld dat we er nog niet in geslaagd zijn het diepe gevoel van Jezus door te laten dringen.

Vrijwilligers

Vrijwilligerswerk wordt weer belangrijker in onze samenleving. Heel wat mensen maken zich verdienstelijk met de zorg om een ander. Vroeger was het de gewoonte om iets voor de medemens te betekenen, nu wordt dit meer gezien als een prestatie waar men trots op is. Je ziet ook dat mensen zich niet meer zo snel verbinden voor langdurige verplichtingen, maar wel aan projecten die van korte duur zijn. Maar kun je binnen de kerk spreken van vrijwilligers? Wij zijn immers allen leden van het lichaam van Christus. Ieder lid 'moet' deelnemen. Met Vaticanum II is de visie van "Gods volk onderweg" als beeld van de kerk centraal komen te staan. Vanuit het Doopsel en Vormsel is daarmee iedere gelovige geroepen om zich in te zetten voor het evangelie. Velen doen dat als 'vrijwilliger' binnen onze parochie. Zij verzorgen vele taken op bestuurlijk, pastoraal en/of liturgisch terrein. Al deze vrijwilligers zijn onmisbaar voor het pastoresteam en voor bestuurders, zelf ook vrijwilligers. Veel actieve vrijwilligers geven aan grote behoefte te hebben aan vorming, toerusting en scholing, om hun kwaliteiten te behouden en te ontwikkelen. Het pastoresteam wil daar graag in bijdragen. Daarnaast is het van groot belang dat iedere vrijwilliger zich gewaardeerd voelt.

Ouderen

Het aandeel van ouderen in de bevolking stijgt. Ook in de kerken is dit proces merkbaar. De groep ouderen is zelfs langzamerhand de grootste groep aan het worden. Dit geldt zowel voor de betrokkenheid bij de diensten, als ook voor het leveren van vrijwilligers voor allerlei activiteiten. Enerzijds is er een groep ouderen die zorg en aandacht verdient. Door verlies van partner, familie en/of gezondheid lopen zij het risico om in een sociaal isolement te raken. Tegelijkertijd is er een grote groep vitale ouderen, die hun levenservaring en levenswijsheid ten dienste van kerk en samenleving willen stellen. Onze zorg en aandacht zal ook deze generatie betreffen, die onze kerk met een trouwe wekelijkse kerkgang nog inhoud en gestalte geven. Zij waren en zijn nog steeds een dragende factor van onze kerk. Laten we niet vergeten dat hun gebed ons kan dragen.

Jongeren

De jongere gemeenschap maakt graag gebruik van de kerk in de hoogtepunten van hun leven. Velen willen in de kerk trouwen en hun kinderen laten dopen. Ook maakt men graag gebruik van de kerk bij ingrijpende gebeurtenissen: de kerk als mogelijkheid voor het (gezamenlijk) delen van emoties en voor rouwverwerking. De trend is dat men vaak wel gebruik wil maken van de religieuze organisaties, maar dat men veelal terughoudend is om dezelfde organisatie te helpen om te blijven bestaan. Binnen de parochie zijn jongeren en kinderen steeds minder betrokken bij de reguliere kerkactiviteiten. Toch worden er binnen diverse geloofsgemeenschappen, en soms zelfs geloofsgemeenschap overstijgend, vele activiteiten georganiseerd waarin jongeren en kinderen een centrale plaats innemen. Er zijn kleutervieringen, gezinsvieringen, speciale vieringen voor kinderen die eerste H. Communie doen en vieringen voor Vormelingen. Daarnaast zijn er kinderkoren actief en worden regelmatig kindernevendiensten gehouden tijdens reguliere vieringen. Het pastoresteam is samen met geloofsgemeenschappen actief om daar waar geen misdienaars en acolieten meer beschikbaar en wel gewenst waren, te werven.

Stad en land (urbi et orbi)

De stad en het platteland vormen nog steeds twee culturen. Men kent elkaar niet of te weinig. Het lijkt erop dat het platteland gemakkelijker naar de stad gaat dan andersom. Ook klinkt nogal eens vanuit de dorpen het verwijt dat alle energie naar de stad gaat.

Rouwprocessen

Te signaleren valt, dat geloofsgemeenschappen nog diepe rouwprocessen doormaken, o.a. als gevolg van het vertrek van de laatste "eigen" en/of "volledige" pastor. De parochiaan mist een vast aanspreekpunt. De afgelopen jaren zijn er diverse wisselingen geweest in het pastoresteam, waardoor veel parochianen niet meer het gevoel hebben "hun" pastor te kennen. Daarnaast moeten de pastores wisselend in iedere kerk vieringen verzorgen, met als gevolg dat er iedere keer een ander gezicht is. Ten gevolge van bovenstaande lopen we het gevaar dat sommige geloofsgemeenschappen een eigen koers gaan varen zonder consultatie van het pastorale team of het bestuur.

Eén team voor de parochie moet nog gaan leven en leven ingeblazen worden. Daarnaast zal het pastoresteam u leven in gaan blazen.

1.4 VISIE

De nieuwe situatie

Het verleden liet een aantal zelfstandige en zelfvoorzienende parochies zien. Die parochies gingen samenwerken in samenwerkingsverbanden, waarin de zelfstandigheid overeind bleef en men sommige vitale zaken samen ging doen (team, planning, secretariaat). Kortom, iedere parochie hield een eigen bestuur en bleef zelfstandig. De samengevoegde parochie is een heel andere figuur, die dit geheel tot in de wortel gaat veranderen. Er ontstaat namelijk een nieuw centrum.

Vanuit dit nieuwe centrum bestuurt een nieuw bestuur de nieuwe parochie. De afzonderlijke geloofsgemeenschappen zijn nu onderdeel van een nieuw geheel, d.w.z. van de nieuwe parochie. Locatieraden zullen de praktische gang van zaken op een locatie regelen en de pastorale activiteiten ondersteunen. Pastoraatgroepen zullen het oog en het oor van een geloofsgemeenschap gaan worden, het aanspreekpunt. Ze staan open voor vragen en initiatieven die uit de gemeenschap opkomen, en stemmen pastorale werkzaamheden in de gemeenschap op elkaar af.

De geloofsgemeenschappen gaan bijdragen aan het nieuwe geheel. Daarnaast zullen er initiatieven en activiteiten zijn, die de geloofsgemeenschap overstijgen. Het pastoresteam hoopt op huisgemeenten, projecten die mensen gaan samenbinden en virtuele gemeenschappen, groepen mensen die communiceren en/of samenwerken met behulp van bijvoorbeeld het Internet, in plaats van elkaar in levende lijve te ontmoeten.

Dit alles wordt gedragen door de visie dat de nieuwe parochie een thuis wil zijn voor vele vormen van pastoraat en kerkelijke nabijheid, elkaar wil bemoedigen, inspireren en enthousiasmeren. Nota bene, de betekenis van enthousiasmeren – en Theos – is In God Zijn.

Aandachtspunten

We vinden het belangrijk dat vanuit onze nieuwe parochie Heilige Plechelmus een goede geloofscommunicatie, nadenken en praten over geloof en zingeving, ontstaat. Hiervoor zullen we niet alleen de mensen de middelen moeten geven, ook zal daarbij ons blikveld gaan veranderen:

- niet alleen face to face geloofsgemeenschap zijn, maar ook virtueel;
- niet alleen territoriale geloofsgemeenschappen, maar ook kijken naar op inhoud gerichte gemeenschappen;
- niet alleen een parochiekerk zijn, maar ook huiskerk en in kleine groepen kerk zijn;
- niet alleen van één grote geloofsgemeenschap naar de kleine gemeenschap, maar ook gedifferentieerd werken, kijken naar de kleine vragen die er zijn;
- niet alleen uitgaan van bestaande locaties en gebouwen, maar ook kijken naar wat we echt aan voorzieningen nodig hebben;
- en dat het Internet ook ons territorium wordt.

Bij dit alles willen we niet uit het oog verliezen, dat er veel rouw is om het oude, vertrouwde en grootse los te moeten laten. Sommige vrijwilligers zijn bang voor kerkelijke en hiërarchische inkadering. Men is ook bang om verworven posities los te moeten laten. De pastorgerichtheid is nog steeds erg groot. Al deze zaken verdienen ook onze bijzondere aandacht.

Het gaat vandaag de dag om de vraag hoe je, met respect voor de religieuze vrijheid van de mens, de wereld als christen tegemoet treedt. Dat vraagt niet om het overtuigen van de ander, maar om het zelf in woord en daad getuigen van de bevrijdende boodschap van het evangelie. Als je daar – met vallen en opstaan – in slaagt, kan er een uitnodigende werking van uitgaan. Mensen kunnen dan nieuwsgierig worden naar de hoop die in je leeft.

2. PASTORALE WERKGEBIEDEN

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de vier pastorale werkgebieden geschetst:

- in paragraaf 2.2 Catechese,
- in paragraaf 2.3 Diaconie,
- in paragraaf 2.4 Liturgie
- en tenslotte in paragraaf 2.5 Opbouw.

Per paragraaf wordt een korte omschrijving gegeven van de werkgebieden met daarbij aandachtspunten. Iedere paragraaf wordt afgesloten met een prioriteitenoverzicht.

2.2 CATECHESE

Algemeen

Catechese betekent letterlijk 'onderricht' en is voedsel voor de dialoog.

Catechese is bedoeld om mensen met voedzame woorden en smakelijke kost aan de praat te krijgen. We willen immers de Blijde Boodschap van Jezus Christus aan elkaar doorgeven en erdoor geraakt worden. Daarbij worden mensen in alle levensfasen betrokken; dus van geboorte tot sterven.

Vaak wordt het profiel catechese alleen maar in verbinding gebracht met de voorbereiding op de sacramenten. Deze voorbereiding maakt vanzelfsprekend een groot deel van het profiel uit, maar catechese omvat veel meer. En het heeft betrekking op mensen van alle generaties, want de christen leert een leven lang. Geloof is een permanente ontwikkeling en de belangrijkste taak van de catecheet is om deze ontwikkeling te begeleiden en aan te wakkeren.

Het is van groot belang dat je weet dat je geloof een proces is, dat je bijbelkennis hebt en dat je in het kerkelijk leven thuis bent, zodat je het ook aan anderen kunt doorvertellen. LEREN en GETUIGEN: daar komt het dus op neer, en deze twee werkvelden staan in het centrum van het profiel catechese. Er wordt dus kennis gevraagd en ook vaardigheden, want de christen gelooft met zijn hoofd, zijn hart, zijn handen, zijn hele wezen! De christen getuigt van zijn geloof in Jezus Christus, de hoop die Hij ons schenkt en die in ons wil leven. Het missionaire van de Heilige Plechelmus mag ons ook inspireren. Wij zijn niet de eersten die het geloof verkondigen. We staan in de voetstappen van de Heilige Plechelmus: geloofsverkondiger uit Ierland hier in Twente. Aan elkaar doorgeven en elkaar raken kan alleen in een groep van mensen. We moeten samen leren en getuigen. Belangrijk is dat we de religieuze ervaringen van de mens ontdekken, juist door te getuigen!

Werkveld

In de parochie Heilige Plechelmus wordt de catechese voor negen geloofsgemeenschappen verzorgd. Gelukkig staat de catecheet er nergens alleen voor. Overal bestaan werkgroepen, die zich bezig houden met de sacramentenvoorbereiding. Deze vrijwilligers zijn enthousiast en werken met grote inzet, maar vragen wel om begeleiding. Ook zijn er vrijwilligers die nog maar net beginnen en geen ervaring hebben. Dit vraagt om extra begeleiding.

Binnen elke geloofsgemeenschap zijn er groepen, die zich bezighouden met de voorbereiding op de doop, de Eerste Heilige Communie en het Heilig Vormsel. In 2009 zijn er in totaal 295 kinderen op het Heilig Vormsel voorbereid. Voor de voorbereiding op het huwelijk is er een groep die in de dorpen gezamenlijk de voorbereiding deed en nu op verzoek van het pastoresteam ook de aanstaande echtparen uit Oldenzaal mee voorbereidt.

Het is opvallend dat er op de ouderavonden rondom Eerste Heilige Communie en Heilig Vormsel ouders bijna niet meer in staat zijn hun geloof te verwoorden. De kerk heeft mensen ook niet de handvatten gegeven om dit te kunnen. Het pastoresteam wil de mensen hierbij helpen.

Wat de volwassenencatechese betreft, was er in het verleden een alfacursus, is er nog een enkele bijbelgroep en een oecumenische werkgroep vorming en toerusting. Graag willen we de

koffiecatechese, die in het verleden in Saasveld bestond, een nieuw leven inblazen binnen diverse geloofsgemeenschappen.

Toekomstperspectief

De profielpastor wil zich ontwikkelen als een theologische coach. Om het vuur in mensen aan te wakkeren moeten mensen het leuk (blijven) vinden 'erbij' te horen. We zullen daarbij op zoek gaan naar nieuwe vormen, bijvoorbeeld spelvormen. Spelend leren is immers voor zowel kinderen als volwassenen een manier om dieper te beleven. Iets ervaren levert een veel diepgaandere kennis en gevoel op dan schools onderricht. Zoals een wijsgeer ooit zij: "Ik hoor en vergeet. Ik zie en herinner. Ik doe en begrijp."

Om het jongerenpastoraat te bevorderen wil de profielpastor samen met vrijwilligers vieringen gaan aanbieden, waarin jongeren tussen de 13 en 25 jaar zich thuis kunnen voelen. Met Nightfever gaan we een lopend vuur ontwikkelen.

Catechese verzorgen voor negen geloofsgemeenschappen is voor één catecheet bijna ondoenlijk. Daarbij zijn de vele vrijwilligers onmisbaar. Om een goed aanbod te kunnen bieden zullen activiteiten in de toekomst zoveel mogelijk geclusterd kunnen worden. Dat vraagt om samenwerking van verschillende locaties. De verantwoordelijke profielhouder zal daarbij meer een begeleidende, coachende en minder een uitvoerende rol spelen. Regelmatige bijeenkomsten van het Catechetisch Beraad kan dit bevorderen. De inhoud van diverse projecten zal getoetst gaan worden aan de richtlijnen van het Bisdom.

Beleidsprioriteiten

- 1) Stimuleren van samenwerking rondom catecheseprojecten.
- 2) Bevorderen van het geloofsgesprek met volwassenen, in het bijzonder met ouders wier kinderen voorbereid worden op de sacramenten.
- 3) Kennisoverdracht/cursussen aanbieden voor de vrijwilligers, die in vieringen voorgaan, avondwakes/uitvaarten doen, de sacramenten voorbereiden.
- 4) Ontwikkelen/uitbouwen cursusaanbod voor (oecumenisch) volwassenencatechese.
- 5) Ontwikkelen jongerenpastoraat: opzetten jongerenvieringen (Nightfever), organiseren jongerenactiviteiten, zoals Taizé-reizen en deelname aan de Wereldjongerendagen.

2.3 DIACONIE

Algemeen

Diaconie is 'het handelen vanuit de kerken en andere door het evangelie geïnspireerde bewegingen, gericht op het voorkomen, opheffen, verminderen dan wel 'het mee uithouden' van met name sociaal-maatschappelijke nood van individuen en van groepen mensen, en op het scheppen van rechtvaardige verhoudingen'.

Anders gezegd: We willen ons laten raken door het gelaat van de gekwetste mens.

Opvallend is dat men vaak geen idee heeft wat diaconie kan inhouden. Veel mensen vinden diaconie iets vanzelfsprekend, het hoort bij hun geloof en men ervaart het niet als iets uitzonderlijks. Je staat toch voor elkaar klaar! Er is veel 'verborgen' diaconie. Diaconie is vaak een ondergeschoven kindje. Ook is niet altijd duidelijk wat nu precies bij diaconie hoort.

Diaconie is: zorgen voor elkaar. In een tijd van economische recessie, die zich ook kenmerkt door grote eenzaamheid van velen, vallen mensen buiten de boot. Van Jezus is bekend dat Hij omzag naar mensen die verloren liepen. Op zoek naar troost en genezing konden mensen bij Hem terecht.

Werkveld

Diaconie hoort thuis in het centrum van de parochie. Binnen onze parochie zijn diverse werkgroepen actief, die te maken hebben met diaconie. Een aantal diaconale werkgroepen leidt een sluimerend bestaan. De meeste groepen wachten op versterking met nieuwe werkgroepsleden en zoeken naarstig naar een nieuw elan.

Binnenkerkelijke Werkgroepen:

Binnen bijna elke geloofsgemeenschap zijn bezoekersgroepen actief. Er bestaan werkgroepen van 'nieuw ingekomenen' tot 'verliezen verwerken'. Zij zijn de eersten die contact met elkaar hebben gezocht binnen WORDS, maar nog wel parochiegebonden opereren. Zij zitten vast aan de traditie en aan hen eigen manier van werken. Het is opvallend dat er, met name in de stad, weinig vraag is naar ziekenbezoek door pastores thuis, zorgcentra en het ziekenhuis.

Er waren vier PCI's (Parochiële Caritas Instelling) in de parochie. Eén bestond alleen nog op papier met nog een klein geldbedrag in kas. De andere drie leidden een sluimerend bestaan. Zij werden nog zelden gevraagd om mee te helpen om de financiële nood van mensen te lenigen, waarbij men dus niet altijd aan de doelstelling voldeed. Streven is om meer bekendheid aan de parochiële caritas te geven. De besprekingen om tot een fusie te komen zijn in gang gezet en verlopen soepel.

Er is nieuw beleid met een beleidsplan en een werkplan ontwikkeld.

MOV (Missie, Ontwikkeling en Vredesvraagstukken) is er nog in de geloofsgemeenschappen van de Emmaus, H. Plechelmus te Rossum en H. Plechelmus te Deurningen. Er zijn initiatieven tot samenwerking. Een activiteit, die door de MOV gedragen wordt, is de midvastenloop. Ook zijn er de jaarlijks terugkerende collectes en activiteiten zoals Solidaridad, vastenactie en vredesweek.

Werkgroepen die raakvlakken met de kerk hebben:

Amnesty International houdt zich bezig met het schrijven van brieven en het geven van informatie, voornamelijk op scholen. Er zijn weinig vrijwilligers. Men is samen gaan werken met de parochie Lumen Christi, die ook de voorzitter levert.

KESA (Kerk en Samenleving). In de geloofsgemeenschappen van de H. Remigius te Weerselo, H. Drieëenheid te Oldenzaal en H. Plechelmus te Rossum ligt momenteel de aandacht op het vlak van de nieuwe wet WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Daarbij zijn actuele thema's, zoals mantelzorg heel belangrijk.

De Voedselbank is een puur maatschappelijke aangelegenheid. Mensen die bij deze stichting werken, zijn vrijwilligers die wij ook van andere kerkelijke activiteiten kennen. Door de recessie heeft de armoede bij ons in de buurt een grote vlucht genomen. Daaronder schuilt veel verborgen leed. De armoede gaat ook aan onze parochie niet voorbij. Het aantal voedselpakketten heeft zich in een half jaar tijd verdrievoudigd.

Al sinds jaar en dag vindt er 3x per jaar een PIZO overleg plaats (Platform informele zorg Oldenzaal), waarbij ook de verantwoordelijke van de diaconie aanschuift. PIZO is een initiatief van de burgerlijke gemeente om te zorgen dat vrijwilligers, die met zorg en welzijn te maken hebben, meer gaan samenwerken en hun krachten bundelen. Doel: signaleren van witte vlekken, knelpunten, stimuleren van nieuwe initiatieven, wat kunnen we gezamenlijk doen. Zo kan de zorg dichterbij de burger gebracht worden en inzichtelijker worden gemaakt.

Sociale adviesraad Oldenzaal brengt advies uit over de uitvoering van taken t.b.v. minima (gehandicapten, senioren) aan het College van Burgemeester & Wethouders. Er is ook een kerkelijk contact via de Raad van Kerken (RvK).

Vincentius (Oldenzaal en Deurningen) verkoopt tweedehandskleding in een winkel. Ook is er gelegenheid voor opvang bij een kop koffie. Momenteel draait deze winkel door de recessie erg goed. Winsten worden gebruikt voor andere goede doelen.

Er zijn contacten met groepen als Zij-Actief, KBO, KVG, 'weduwen en weduwnaars' en Zonnebloem. Deze contacten kunnen intensiever. De samenwerking bestaat hoofdzakelijk op liturgisch terrein.

De diaconaal werker werkt niet alleen. De pastor diaconie van de parochie Heilige Plechelmus werkt samen met een gedelegeerde van het bisdom en een sociaal activeringswerker. Men nodigt elkaar regelmatig uit op vergaderingen, praat elkaar bij en begint nieuwe initiatieven. De plaatselijke geloofsgemeenschappen bundelen hun krachten om gezamenlijk projecten te realiseren, de pastor begeleidt dit.

Momenteel is er geen pastor diaconie, waardoor diverse werkzaamheden worden overgenomen door de andere pastores, die daardoor extra werkdruk krijgen. Andere werkzaamheden worden door vrijwilligers uitgevoerd, maar deze moeten het vaak zonder begeleiding van het pastorale team doen. Weer andere werkzaamheden blijven liggen. Er is gewoon geen tijd voor.

Toekomstperspectief

Voorwaarde voor de toekomst is het clusteren van werkgroepen en de vorming van diaconale vrijwilligers. Men wil zoveel mogelijk voor de eigen locatie blijven werken. De vraag is: hoe maken wij

diaconale vrijwilligers (weer) enthousiast? Door het teruglopen van het aantal werkgroepleden is men negatief naar de toekomst toe. Toch zijn er hoopvolle tekens te ontwaren: bijvoorbeeld een enthousiast diaconaal beraad en de contactpersonen van verschillende bezoekerswerkgroepen, die al enkele jaren intensief samenwerken. Opmerkelijk is wel, dat in de binnenstad van Oldenzaal geen bezoekersgroepen meer actief zijn, terwijl juist daar de meeste vergrijzing optreedt.

Er bestaat al enkele jaren het idee om een Inloophuis in de binnenstad van Oldenzaal op te starten. Het plan is inmiddels al 3 jaar oud. In samenwerking met de Hofkerk zullen plannen opgezet worden om verder onderzoek te doen naar de mogelijkheden. Momenteel is er sprake van een informatieve en oriënterende fase en activiteiten blijven beperkt tot het voorzien van informatie en onderzoeken of het allemaal haalbaar is. Gesprekken met gemeente en Woningbouwvereniging Oldenzaal zullen verder gepland worden.

Er is meer aandacht nodig vanuit de kerken voor de situatie van agrarische gezinnen. Een groot aantal leeft op of onder de armoedegrens (40%). De parochie Heilige Plechelmus kent veel boeren in haar gebied. Voor hen biedt het KCWO (Katholiek Centrum voor Welzijn en Ontwikkeling) met de werkgroep Kerk en Landbouw o.a. cursussen aan. Binnen KESA leeft het plan om gespreksgroepen te beginnen voor boeren die in armoede leven.

Uitvoeren van diaconale taken hangt af van de beschikbaarheid van een diaconaal medewerker. Het is van groot belang dat er snel weer een profielpastor diaconie komt voor de parochie Heilige Plechelmus om voldoende aandacht te kunnen geven aan de reeds in gang gezette activiteiten.

Beleidsprioriteiten

- 1) Werving van nieuwe vrijwilligers.
- 2) Stimuleren van vrijwilligers om samen te werken.
- 3) Bezinning op rol van pastores in zieken(huis)bezoek.
- 4) Fusie van de PCI's in samenspraak met het parochiebestuur.
- 5) Contact leggen met o.a. groepen ziekentriduüm, KBO, Zonnebloem, Zij-actief, KVG, KPJ en platform Pleinactiviteiten Berghuizen.
- 6) Activiteiten van de Vincentiusvereniging in Oldenzaal en Deurningen in kaart brengen.
- 7) Aandacht voor de uitbouw van het Inloophuis Oldenzaal.
- 8) Aandacht voor armoede in de stad en op het platteland.

2.4 LITURGIE

Algemeen

Liturgie betekent *'het samenkomen van gelovigen rond Taal en Tekenen, om het leven te vieren in Woord en Gebaar, als ontmoeting met God en met elkaar'*.

In de liturgie vieren wij het leven. Eredienst en liturgie worden wel omschreven als het vormgeven van een innerlijke beleving in uiterlijke tekenen. De mens die de liturgie meeviert kan zijn ziel in woorden en handelingen leggen. Opdat wij, gedragen door Gods adem in ons bidden en zingen binnen de viering, steeds meer mogen komen tot zelfgave aan elkaar. In navolging van Hem.

Als dit gebeurt, wordt het innerlijk van de gemeenschap zichtbaar, hoorbaar en tastbaar en dan kun je het geloof van de kerk ontdekken.

God verkeert met de mensen in taal en in tekenen. De eredienst kan een dialoog tussen God en de mensen scheppen. God geeft, de mensen ontvangen en antwoorden. De dialoog is dan ook niet alleen geestelijk, maar omvat heel de mens: Geest en lichaam.

Liturgie brengt dus mensen in contact met God. Dat gebeurt primair wanneer wij Eucharistie vieren, maar niet exclusief alleen daar. Zoals het Tweede Vaticaans Concilie reeds verwoordde, komt zowel in het Woord als in het Sacrament Christus tegenwoordig onder ons. Daarom houden wij binnen onze parochie naast eucharistievieringen ook woord en communievieringen, woorddiensten en gebedsvieringen. Verder kennen we kleuter-, gezin- en cirkelvieringen en een veelvoud aan andersoortige vieringen.

Wij willen uitdrukkelijk naast onze vele activiteiten een biddende gemeenschap zijn. Dit wordt onder andere zichtbaar voorafgaand aan de vele vergaderingen en bijeenkomsten binnen onze geloofsgemeenschappen. Daarnaast is het vooral en temeer zichtbaar bij de vele verschillende levensmomenten die mensen biddend voor God willen brengen, zoals bij geboorte, bij huwelijk en jubilea en bij ziekte en sterven. Ook wordt het zichtbaar bij belangrijke dorps- en stadsmomenten zoals bij het Paasvuur, Carnaval, St. Hubertus en op vele andere momenten.

Werkveld

Binnen de parochie H. Plechelmus wordt in negen kerkgebouwen gevierd. In de dorpen nemen de kerkgebouwen nog steeds letterlijk en figuurlijk een centrale plaats in. Er is een grote betrokkenheid voor het behoud van deze gebouwen. In de stad Oldenzaal zijn vijf kerklocaties in gebruik.

Er worden iedere week acht reguliere vieringen op doordeweekse dagen gehouden en in het weekend zijn er minimaal negen reguliere vieringen. Daarnaast worden er doop-, huwelijk-, jubileum- en andersoortige vieringen en avondwakes en uitvaarten gehouden. Per maand zijn er gemiddeld 47 reguliere **weekend**vieringen, waarvan 65% verzorgd wordt door het pastoresteam. De overige weekendvieringen worden verzorgd door vrijwilligers (15%) of door emeriti/priesters van buiten (20%). (Eigen cijfers.)

Tussen de regels door is er angst dat de dorpen zullen gaan lijden onder de dominante stad. Ook heeft men er in de dorpen meer moeite mee om terug te gaan naar één weekendviering, waarin de Heilige Communie wordt uitgereikt.

Uitgezonderd de Plechelmusbasiliek, die in deze ook een regionale functie vervult, zijn de locaties vooral afhankelijk van een steeds kleiner wordende groep bezoekers rondom die specifieke kerk. De weekendliturgie laat een middelmatige deelname zien en bestaat voornamelijk uit ouderen.

In 10 jaar tijd (1995-2005) is het aantal parochianen gedaald met bijna 7%, het aantal regelmatige kerkgangers daarentegen is in dezelfde periode gedaald met meer dan 50%. (Kaskicijfers.)

Een koor is een belangrijk onderdeel van met name de weekendliturgie. Als mensen gaan zingen en muziek gaan maken worden ze 'beter', geheeld. We kunnen ons meer bewust worden van wat het voor ons als mensen positief betekent om te zingen en muziek te maken.

Momenteel zijn er per locatie één of meerdere koren actief. Het repertoire en de inhoud verschillen van koor tot koor. De diversiteit in repertoire wordt door het pastorale team van grote waarde geacht. Ook hier speelt de landelijke trend 'vergrijzing' een rol: De kerkelijke vrijwilliger wordt ouder, ook de koorleden. Bundeling van krachten en samenwerking van koren zou veel ten goede kunnen keren. In zowel de stad als in de dorpen zijn jongeren- en kinderkoren enthousiast bezig. Zij vormen een essentieel onderdeel voor de toekomst van onze geloofsgemeenschappen en worden gestimuleerd vooral door te blijven gaan. Wel adviseren wij de kwaliteit en de liturgische afstemming goed te bewaken. Ook hier zou samenwerking onderzocht kunnen worden.

Vorming maakt je bewust van je gedachten en gevoelens in jezelf en in de wereld om je heen; het is een leren dat gericht is op een ontwikkeling van binnenuit. Toerusting geeft je iets in handen, vaardigheid en kennis, een passend gereedschap in de contacten met de medemens. Het doel van Vorming en Toerusting is dus om met elkaar te zoeken naar een open communicatie met de ander. De vraag om begeleiding, vorming en toerusting klinkt vooral vanuit de werkgroepen rond de avondwake, de uitvaart, de doop- en huwelijksvoorbereiding. De pastor wordt duidelijk gemist bij de begeleiding, vorming en toerusting van vrijwilligers. De laatste jaren zijn vele vrijwilligers afgehaakt, vanwege andere prioriteiten, te drukke werkzaamheden, uit teleurstelling en sommigen zelfs met een burn-out. Ook signaleren wij, vooral in de stad Oldenzaal, een tekort aan vrijwilligers. Opvallend is dat in de Plechelmusbasiliek, de Antonius-, Emmaus- (nooit gehad) en Drieëenheidkerk (deze laatste ten dele), geen misdienaars en acolieten meer aanwezig zijn. Deze verschraling binnen de liturgie maakt pijnlijk duidelijk dat jong en oud zich kennelijk minder betrokken voelen en/of dat ze de laatste jaren mogelijk minder actief zijn benaderd.

Toekomstperspectief

We moeten onze ogen niet sluiten voor de afnemende kerkelijke betrokkenheid rondom de reguliere (weekend)liturgie. Daarnaast is er binnen de kerk een gebrek aan personeel. De parochie H. Plechelmus heeft 2 fulltime vacatures voor pastores, welke in de nabije toekomst niet zullen worden ingevuld. Ook dit heeft ook gevolgen voor de liturgie. Het zou noodzakelijk kunnen zijn dat er in de toekomst nog één zaterdagavondviering voor alle geloofsgemeenschappen in Oldenzaal én één voor

alle geloofsgemeenschappen in de dorpen gehouden wordt. Dit zou ook zo kunnen zijn op de zondagochtend. Concreet kan dit betekenen dat er in de toekomst in de stad Oldenzaal nog maar één kerklocatie noodzakelijk is voor de weekendliturgie. En er zullen meerdere vormen van weekendvieringen zijn.

Ook is het voor de nabije toekomst van groot belang dat de vorming en toerusting van vrijwilligers opgepakt gaat worden. Uitbreiding van het vrijwilligerskader is zeer belangrijk, ook om de huidige vrijwilligers 'lucht' te geven.

Wij zullen onze ogen dan ook gericht moeten houden op nieuwe ('Geestige') impulsen.

Beleidsprioriteiten

- 1) Begeleiding, scholing, vorming en toerusting van het vrijwilligerskader.
- 2) Werven van kader voor liturgie, zoals misdienaars, acolieten en ook ouderen voor deze taken, kader voor avondwake en uitvaart, voor huwelijks- en doopvoorbereiding, 1^e Heilige Communie, Heilig Vormsel.
- 3) Afstemming liturgisch aanbod rond Hoogtijdagen.
- 4) Zoeken naar gezamenlijkheid in de weekendvieringen en in de koren.
- 5) Verenigingsleven betrekken bij de liturgie en rondom belangrijke dorps- en stadsmomenten de kerkelijke betrokkenheid stimuleren, bijvoorbeeld bij Aswoensdag, Carnaval, Paasvuren, St. Hubertus, St. Nicolaas, Adventszingen, kerstconcerten en kerstmarkten.
- 6) De jongere generatie betrekken bij vieringen, vanuit hun eigen levenssituatie: Valentijnsviering voor aanstaande bruidsparen; Terugkomviering doop om herinneringstekens mee te geven; Ouders betrekken, door hun kinderen actief te laten zijn in de liturgie, o.a. gezinsvieringen.
- 7) Verder uitbouwen van, en jongeren en ouderen betrekken bij Taizévieringen; Thomasvieringen; Kleuter- en cirkelvieringen; Andersoortige vieringen.
- 8) Op zaterdag en zondag zoeken naar vier- en gebedsmomenten: Vesper; Uitstelling Allerheiligste; Viering: Wij luiden de zondag in...
- 9) Vergaderingen, bijeenkomsten en andere activiteiten beginnen en eindigen met vier- en gebedsmomenten, schriftlezing en/of meditatie.

2.5 OPBOUW

Algemeen

Het doel van gemeenteopbouw is *de groei van de geloofsgemeenschap*, zowel innerlijk en geestelijk als ook numeriek. Gemeenteopbouw heeft een bijbelse achtergrond; men noemt soms Ef. 4:12 wel de Magna Charta van de gemeenteopbouw. Paulus spreekt hier van de opbouw van de gemeente als het lichaam van Christus met zijn vele leden. De eenheid van deze gemeente ligt in Jezus Christus zelf, die niet alleen de enige hoeksteen, maar ook het hoofd van de gemeente is. In 1 Cor. 12 spreekt Paulus zelfs van "een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam. Zo is het ook met het lichaam van Christus. Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden ... Welnu, u bent het lichaam van Christus en ieder van u maakt daar deel van uit."

Een goede opbouw van onze geloofsgemeenschap is onontbeerlijk. Doel van deze opbouw is het vormen en stimuleren van een geloofsgemeenschap, die allereerst gedragen wordt door God. En die van daaruit, gesteund door het pastoresteam, wordt gedragen door de gelovigen, in pastoraal, bestuurlijk en financieel opzicht. Een goede onderlinge communicatie en een goede zorg voor de leden en vrijwilligers van de geloofsgemeenschap is daarbij van essentieel belang.

Werkveld

De parochie Heilige Plechelmus bestaat uit negen geloofsgemeenschappen. De parochianen binnen deze geloofsgemeenschappen vinden het heel belangrijk dat hun eigen identiteit zichtbaar blijft. Het stimuleren van negen identiteiten in een nieuwe situatie, waarbij innerlijke, geestelijke en numerieke groei van parochianen van belang is en het enthousiasmeren van een ieder is een grote uitdaging voor de profielhouder.

In oecumenisch opzicht zijn binnen de parochie enkele contacten met de PKN in Oldenzaal en Weerselo. Deze dienen te worden uitgebouwd en verbeterd.

In de vele opmerkingen op het pastoraal plan in de consultatierondes bemerken we een grote hang naar een aanspreekpunt voor elke geloofsgemeenschap. Deze zal door de pastoraatgroepen ingevuld moeten gaan worden.

Rondom opbouw zullen we projecten starten die de lokale geloofsgemeenschappen overstijgen en het belang van de ene parochie H. Plechelmus gaan dienen.

Toekomstperspectief

Voor het stimuleren van de saamhorigheid binnen de parochie zal een denktank opgericht worden. In ieder geval zal in de nabije toekomst één parochiebrede activiteit worden georganiseerd die de saamhorigheid bevordert. Ook het ontwikkelen van activiteiten in en voor bewoners van nieuwbouwwijken zal een nieuw gevoel van saamhorigheid creëren.

Daarnaast is het van belang dat er een actueel ledenbestand en vrijwilligersbestand worden opgezet. Door te weten wie de parochianen zijn, weet je ook wie je zou kunnen benaderen voor hulp rondom kerkelijke activiteiten, je weet wie je zou kunnen vragen voor toekomstig vrijwilligerswerk. En als je weet welke kwaliteiten de vrijwilligers hebben, kun je ze specifieke scholing en begeleiding bieden om deze kwaliteiten nog beter te benutten. Ook kun je ze meer gericht op kennis en talenten benaderen en inzetten. Paulus zegt immers ook "God heeft in de gemeente aan allerlei mensen een plaats gegeven ... Richt u op de hoogste gaven."

Naast het leren kennen, waarderen en stimuleren van de bestaande parochianen is het ook belangrijk om nieuw ingekomen parochianen actief welkom heten. Er bestaan al bezoekgroepen in Deurningen, Rossum en de Drieëenheid. Voor de andere locaties moet worden gezocht naar mogelijkheden om bezoekgroepen op te richten.

Al deze activiteiten vragen om het ontwikkelen van nieuwe wegen voor pastoraat. Ook hiervoor kan een denktank worden opgericht. Te denken valt bijvoorbeeld aan de opbouw van virtuele gemeenschappen, op inhoud gerichte gemeenschappen, huiskerken c.q. samenkomsten van kleine(re) groepen, het pastorale aanbod differentiëren en de opbouw van pastoraat via het Internet.

Beleidsprioriteiten

- 1) Het versterken en begeleiden van de bestaande pastoraatgroepen en het initiëren van pastoraatgroepen voor die locaties waar deze nog niet bestaan.
- 2) Het opstellen van een sociografische kaart van onze geloofsgemeenschap, om beter te kunnen inspelen op de bestaande situatie binnen het werkveld.
- 3) Het versterken van de oecumene, want samenwerken, ook met andere geloofsgemeenschappen, maakt sterk en creëert meer mogelijkheden om in contact met andere mensen te komen.
- 4) In de komende drie jaar wordt minimaal één vernieuwende activiteit georganiseerd, waar mogelijk met betrokkenheid van de gehele geloofsgemeenschap.
- 5) Onderzoek naar virtuele gemeenschapsvormen.